voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 13 oktober 2026

Onderwerp Monitor Koers Sociaal Domein - maatschappelijke effecten
Versienummer 1

Portefeuillehouder Tjitske Siderius

Samenvatting
In 2024 stelde uw raad de Koers Sociaal Domein 2024-2030 vast. U vroeg daarbij om beter zicht op de doelen en de voortgang. Met deze brief ontvangt u de eerste Monitor Koers Sociaal Domein (maatschappelijke effecten).

De monitor laat met zes doelen en 21 indicatoren – die door de raad begin 2026 zijn vastgesteld - zien hoe het gaat in Zwolle. De cijfers geven geen definitief oordeel. Ze helpen wel om ontwikkelingen te zien en te bepalen of bijsturing nodig is. Door het gebruik van de nieuwste data uit onder andere het Buurt-voor-Buurtonderzoek 2026 is het beeld zo actueel mogelijk.

Deze monitor richt zich specifiek op het in beeld brengen van doelen en maatschappelijke effecten. Naast deze monitor ontwikkelen wij ook andere informatieproducten die inzicht geven in de ontwikkelingen in de samenleving of de voortgang op onze inzet en die van onze partners in het sociaal domein. De monitor past ook in het streven naar meer datagedreven werken en beter sturen en leren in het sociaal domein.

Bij het vaststellen van het model van deze monitor is afgesproken om de monitor jaarlijks uit te brengen. En vervolgens in uw raad te bespreken aan de hand van een door de raad gekozen verdiepend subthema. Wij nodigen u uit om aan te geven welk thema dat kan zijn.

Bijlagen
Bijlage 1 – Monitor Koers Sociaal Domein - maatschappelijke effecten (september 2026)

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
De Monitor Koers Sociaal Domein - maatschappelijke effecten.

Datum 13 oktober 2026

Inleiding

In 2024 heeft uw raad de Koers Sociaal Domein 2024-2030 vastgesteld. De centrale ambitie van deze koers is:

> *Samenwerken aan een inclusieve samenleving met bestaanszekerheid, gezondheid en kansen voor iedereen, door beter aan te sluiten bij de leefwereld van inwoners.*

De koers gaat over onderwerpen die inwoners direct raken, zoals inkomen, gezondheid, kansen, ondersteuning en prettig samenleven in wijken. Verandering vraagt tijd. Ook ontwikkelingen buiten de gemeente hebben invloed.
Uw raad vroeg om de doelen beter meetbaar te maken. Dat hebben wij in 2025 gedaan en de raad heeft daarop het voorgestelde model van de monitor Koers Sociaal Domein vastgesteld. Nu is de monitor ook aangevuld met data uit verschillende bronnen, onder andere uit het Buurt-voor-Buurtonderzoek 2026. Zo ontstaat een eerste beeld van de maatschappelijke effecten van de Koers Sociaal Domein Zwolle.

Kader

- Koers Sociaal Domein 2024-2030;
- Raadsvoorstel Monitor Koers Sociaal Domein (2026);

Kernboodschap

Met de Monitor Koers Sociaal Domein zien we hoe Zwolle zich ontwikkelt op de doelen van de Koers Sociaal Domein. De cijfers helpen om te zien hoe het gaat in Zwolle, de ontwikkelingen te duiden en zo nodig bij te sturen.
Deze monitor past ook in de bredere ontwikkeling van het datagedreven werken in het sociaal domein. We ontwikkelen informatieproducten en benutten deze informatie om ontwikkelingen te volgen, te duiden en vervolgens te leren en te verbeteren.

Toelichting

De Monitor Koers Sociaal Domein laat zien in hoeverre Zwolle zich in de gewenste richting ontwikkelt. De monitor volgt zes hoofddoelen:

1. Inwoners van Zwolle vormen een krachtige samenleving.
2. Inwoners van Zwolle ervaren bestaanszekerheid.
3. Inwoners van Zwolle hebben gelijke kansen om zich te ontwikkelen.
4. Inwoners van Zwolle zijn en voelen zich gezond.
5. Inwoners van Zwolle wonen in een omgeving die hun veiligheid, welzijn en saamhorigheid bevordert.
6. Inwoners van Zwolle ontvangen ondersteuning vanuit en in aansluiting op hun leefwereld.

Op basis van de hoofddoelen zijn subdoelen benoemd en is onderzocht welke factoren het meest bijdragen aan de doelen en subdoelen. Vervolgens zijn 21 indicatoren gekozen. Samen geven ze een compact beeld van de ontwikkelingen in de samenleving in relatie tot de doelen van de Koers Sociaal Domein. De monitor laat ontwikkelingen zien, ondersteunt het gesprek en helpt bepalen of actie nodig is. Deze monitor biedt aan u als de raad de mogelijkheid om dit gesprek te voeren.

In de monitor valt ons bijvoorbeeld op dat er rond de coronajaren een (logische) daling van het aantal vrijwilligers was, en dat er inmiddels weer herstel optreedt. We zien het percentage inwoners met betaald werk stijgen en het percentage inwoners met een inkomen rond het minimum dalen. We zien

dat het aantal inwoners zonder startkwalificatie al jaren gelijk blijft. Wat zegt dat ons? Wat kunnen we eventueel doen om dit verder te laten dalen? Hoe komt het dat inwoners zich vaker onveilig voelen in hun buurt? Dit zijn vragen die verdere duiding vragen met u als raad en met de stad. Hoe kijkt uw raad naar deze ontwikkelingen en helpt deze informatie om de ontwikkelingen te kunnen volgen en duiden?

De uitkomsten op de indicatoren komen niet alleen door de inzet van de gemeente. Ook inzet van inwoners, andere partijen en landelijke, regionale en economische ontwikkelingen spelen mee. Daarom benutten wij deze en andere data ook om met inwoners en partners ontwikkelingen te volgen, begrijpen en samen verbeteracties in te zetten.

De frequentie waarmee indicatoren worden gemeten in onderzoek verschilt per indicator: jaarlijks (bijvoorbeeld % inwoners met betaald werk), tweejaarlijks (bijvoorbeeld Buurt-voor-Buurt Onderzoek), vierjaarlijks (bijvoorbeeld gezondheidsonderzoeken GGD), of nog minder (bijvoorbeeld onderzoek naar basisvaardigheden). Deze frequentie hangt over het algemeen samen met de gevoelde noodzaak om ontwikkelingen frequenter of minder frequent te onderzoeken en ook met de beschikbare middelen voor het betreffende onderzoek.

Hoe is de monitor gemaakt?
De monitor is gemaakt in werkbijeenkomsten met gemeente, partners en kennisinstellingen. Wij hebben met hen doelen uitgewerkt, beïnvloedende factoren uitgedacht en indicatoren gekozen en gevalideerd op basis van literatuur. We kozen daarbij voor gegevens die relevant, betrouwbaar en bruikbaar zijn. De monitor gebruikt onder meer gegevens van gemeentelijke onderzoeken, zoals Buurt-voor-Buurt Onderzoek 2026, de monitors van de GGD en CBS-data.

Dit is de eerste versie. Door ermee te werken, leren we welke informatie helpt en wat nog ontbreekt. Bij voorkeur blijven we langjarig dezelfde indicatoren gebruiken, maar als het nodig is kunnen we aanpassingen doen.

Datagedreven werken
De Monitor Koers Sociaal Domein staat niet op zichzelf. Om data beter te benutten in ons werk zetten we de data om in verschillende soorten informatie:

- Effectinformatie laat zien hoe het gaat met de maatschappelijke doelen (kwantitatief).
- Prestatie-informatie laat zien wat gemeente en partners doen, hoeveel inwoners wij daarmee bereiken en wat dat kost (kwantitatief).
- Ervaringen uit de praktijk laten zien wat inwoners, professionals en partners merken in het dagelijks werk en leven (kwantitatief en kwalitatief)
- Procesinformatie helpt om processen in de gemeentelijke organisatie of tussen gemeente en partners te optimaliseren (kwantitatief en kwalitatief)

Voorbeelden van andere informatieproducten over Zwolle zijn: Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein, Kindermonitor 2025, Buurt-voor-buurtonderzoek (2026 verschijnt binnenkort).
Samen geven deze vier soorten informatie een rijker beeld. Cijfers geven richting, geven input voor een verdiepend gesprek, voor het maken van bestuurlijke afwegingen of andere inhoudelijke of procesmatige keuzes.

Een monitor heeft pas waarde als we de informatie gebruiken. We gebruiken data bijvoorbeeld bij het maken en evalueren van beleid. Steeds vaker bespreken we de uitkomsten ook in de wijk, per thema,

met partners of juist binnen de organisatie. Daarbij leggen we cijfers naast ervaringen uit de praktijk. Zo wordt duidelijk wat er speelt en welke verbetering nodig is.

Daarmee sluiten we aan bij de visie op sturing uit de Koers Sociaal Domein. In die visie ligt de nadruk op het gebruik van data voor het leren en verbeteren, in een steeds terugkerende cyclus.

De monitor kan ook uw raad ondersteunen bij het volgen van de ontwikkelingen in het sociaal domein. Ook in dat proces zullen nieuwe inzichten en vragen opkomen. U kunt onderzoeken welke verbeteringen of vervolgstappen nodig zijn: wat is de betekenis van de cijfers? Wat zien we, wat vraagt aandacht en zijn andere keuzes nodig? Wij zijn benieuwd of deze monitor aan de behoefte van de raad tegemoet komt om ontwikkelingen te volgen en daarop nog beter te kunnen sturen.

Maatschappelijk draagvlak & participatie
De monitor is tot stand gekomen in werkbijeenkomsten met deelnemers van partners, kennisinstellingen en gemeente. Het proces van totstandkoming is begeleid door De Argumentenfabriek.

Communicatie
De monitor wordt gepubliceerd via verschillende interne en externe communicatiekanalen van de gemeente en wordt gestuurd aan de Participatieraad en aan de deelnemers aan de werkbijeenkomsten. In december volgen twee interne bijeenkomsten om kennis te nemen van de inhoud van de monitor en de uitkomsten te duiden en eventuele vervolgacties te bespreken.

Duurzaamheid
Dit voorstel heeft geen directe gevolgen voor duurzaamheid. De monitor maakt zoveel mogelijk gebruik van bestaande gegevens. Publicatie is overwegend digitaal.

Financiën
De monitor is ontwikkeld met incidentele middelen die door de raad beschikbaar waren gesteld voor de implementatie van de Koers Sociaal Domein. De jaarlijkse update maakt onderdeel uit van het reguliere werk van het Datateam Sociaal Domein.

Risico’s
De monitor kent enkele beperkingen. De cijfers laten ontwikkelingen zien, maar geven niet zonder meer aan wat de oorzaken zijn of welk effect gemeentelijk beleid heeft gehad. Ook verschillen gegevensbronnen in actualiteit en kan de beschikbaarheid van data veranderen. Hierdoor zijn uitkomsten niet altijd volledig vergelijkbaar in de tijd. Enkele indicatoren zijn nog niet opgenomen omdat data dit jaar nog niet beschikbaar zijn. We beperken deze risico’s door zorgvuldig om te gaan met de selectie van data en wijzigingen in indicatoren transparant toe te lichten.

Vervolg
De komende periode bespreken we de monitor graag met uw raad en ook binnen de organisatie en met partners in de stad. De ervaringen gebruiken we om te leren en verbeteren in het sociaal domein en ook om de monitor en de werkwijze te verbeteren. We bespreken resultaten intern en met partners in duidingsgesprekken en spreken verbeteracties af.

Datum 13 oktober 2026

Bij het vaststellen van het model van deze monitor in januari 2026 is afgesproken om de monitor jaarlijks uit te brengen. En vervolgens in uw raad te bespreken aan de hand van een door de raad gekozen verdiepend subthema. Wij nodigen u uit om aan te geven welk thema dat kan zijn.

De monitor blijft in ontwikkeling. Het doel blijft: beter zien hoe Zwolle zich ontwikkelt en wat nodig is om de doelen van de Koers Sociaal Domein dichterbij te brengen.

Openbaarheid
Deze raadsbrief en alle bijlagen zijn openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

Burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer